

Pædagogisk læreplan for Børnehuset Nova 2022

Børnehuset NOVA

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Om skabelonen

Denne skabelon henvender sig til jer, som er ledere og pædagogisk personale i dagtilbud. Formålet med skabelonen er at inspirere og understøtte udarbejdelsen af jeres lokale pædagogiske læreplan.

Den grundlæggende ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven med tilhørende bekendtgørelse, der er omsat i Børne- og Socialministeriets publikation [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, 2018](#). Det er hensigten, at I skal bruge publikationen, når I arbejder med skabelonen.

Skabelonen indeholder alle de lovmæssige krav til at udarbejde den pædagogiske læreplan. Samtidig understøtter skabelonen jeres overvejelser vedrørende den løbende dokumentation og evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for det pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvor legen er grundlæggende, og børneperspektivet er tydeligt. Jeres konkrete læreplan giver jer en ramme til at arbejde systematisk med at planlægge, følge op på og videreudvikle kvaliteten i det pædagogiske læringsmiljø i jeres dagtilbud i forhold til jeres børnegruppe.

Inden for de krav, der følger af dagtilbudsloven, er det op til jer at beslutte, hvordan I konkret vil arbejde med den pædagogiske læreplan. Jeres læreplan skal være et dynamisk og meningsfuldt dokument, som peger fremad, og som I kan bruge aktivt i den løbende udvikling af den pædagogiske kvalitet og jeres pædagogiske praksis.

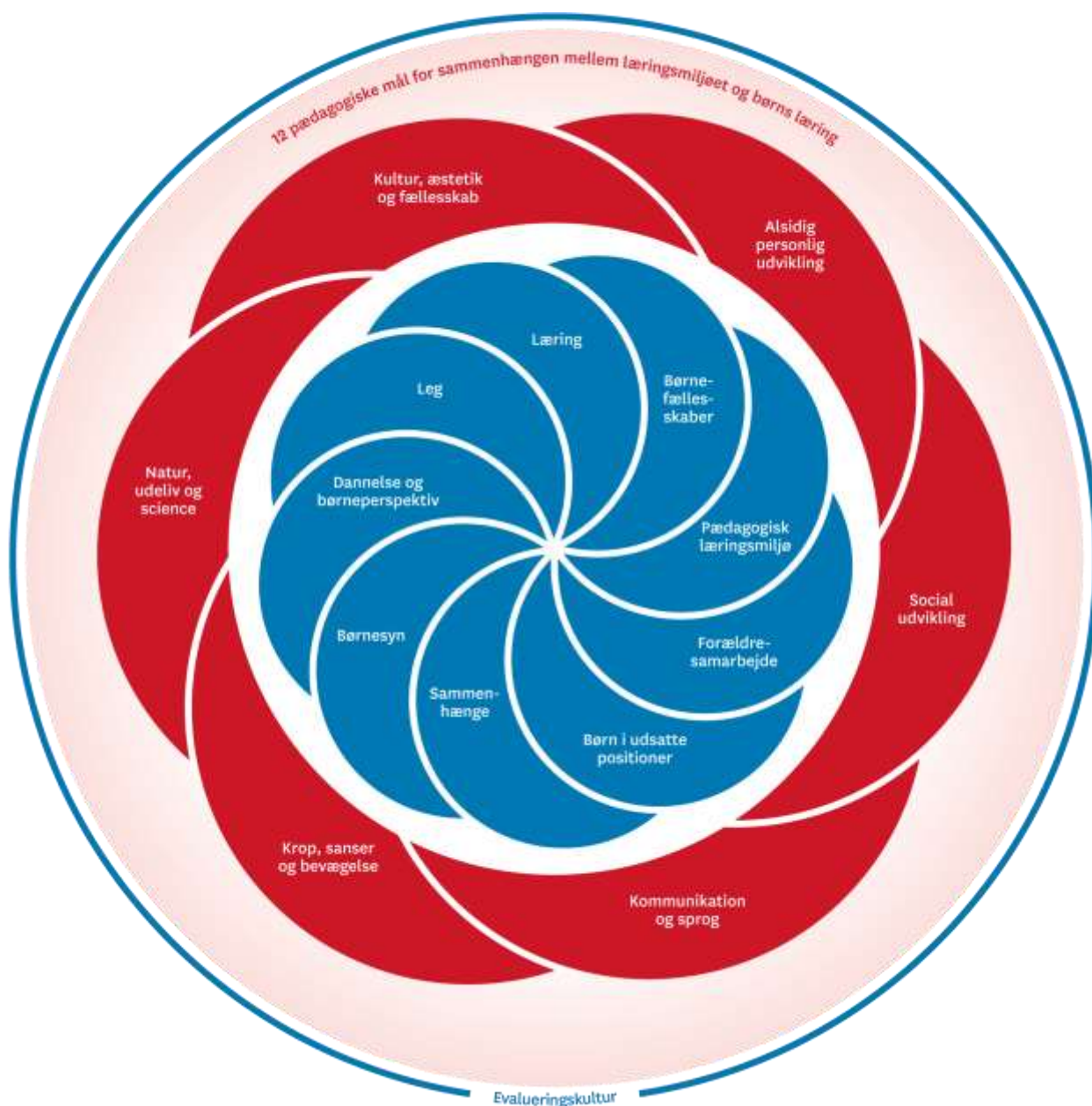
[Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#)

Brug af skabelonen

Når I udfylder skabelonen, skal I klikke på *skrivefeltet*. I kan fremhæve tekster og indsætte billeder.

I kan slette denne side ved at markere teksten og billedet og trykke *delete*. I kan også slette den sidste side, hvis I ønsker det.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Her beskriver vi kort vores stamoplysninger, pædagogiske profil og lokale forhold. Det kan for eksempel være børnegruppens sammensætning og forskellige forudsætninger, de fysiske rammer, geografisk placering og andre ting, der har betydning for vores pædagogiske arbejde.

Nova er en integreret institution med fire vuggestuegrupper og tre børnehavegrupper, fordelt på to afdelinger. I Nova er positive, anerkendende relationer, kommunikation og samspil med børnene i fokus. Derfor har vi implementeret Marte Meo principper i vores pædagogik. Marte Meo er vores grundlæggende pædagogiske metode og så arbejder vi også med neuropædagogik og mindfulness.

Vi ligger i et område med en masse legepladser rundt om os, hvor børnene kan få udfordret deres grovmotorik og vi har busstoppested lige uden for døren, så der er rig mulighed for at komme ud at opleve nærområdet eller tage på en længere tur, med madpakker.

Vores fysiske rammer er lyse og venlige. Gennem mindfulness øvelser, der er tilpasset børn, styrker vi børnenes opmærksomhedsevne og koncentration, mindsker stress, styrker en venlig og omsorgsfuld måde at forholde sig til sig selv og andre, samt fremmer evnen til bevidst at vælge, hvordan man vil handle frem for at reagere impulsivt.

Vores køkkenet er godkendt til at producere til 112 børn. Kosten sammensættes med udgangspunkt de seneste anbefalinger og kostråd fra fødevarestyrelsen. Vi har måltidsmærket og Sølvmærket i Økologi.

Vi laver mad fra bundet med meget begrænset brug af halvfabrikata. Vi har bordservering, hvor barnet selv kan øse op på tallerkenen

Køkkenet ligger centralt i huset og en skranke forbinder køkkenet med fællesrummet.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Vi ser på børnene, som kompetente medskabere, som skal inddrages i udformning af deres liv i institutionen. Vi har den holdning, at børnene er rigtig gode til at vise, hvad de allerede har lært og hvad de er på vej til at lære. Ved at følge børnenes intentioner og initiativer får vi øje på deres udviklings- og læringspotentialer.

Vores pædagogik er baseret på Marte Meo udviklingsstøttende principper og det betyder bl.a. at vi ser, følger, bekræfter og anerkender børnenes intentioner, initiativer og måder at forstå verden på. Vi har børneperspektiv med i alle vores overvejelser. De voksne opmærksomme på de forskellige initiativer, børnene tager (både de verbale, følelsesmæssige, handle- og opmærksomhedsinitiativer) og disse bliver fulgt. Hvis et barn tager en uhensigtsmæssigt initiativ (for eksempel at tage et andet barns legetøj), ser vi på intentionen (barnet vil gerne lege for det synes, legetøjet er spændende), anerkender intentionen og guider barnet til en mere hensigtsmæssigt initiativ (hjælper med at vente eller finde et andet legetøj).

Forskning peger på, at relations kompetence er en af de mest væsentlige kernekompetencer for alle mennesker. Er relationer udviklingsstøttende og trygge omkring barnet, danner vi et fundament for barnets sociale, følelsesmæssige, kognitive og personlige udvikling og læring. Derfor har vi i Nova relationsorienteret tilgang til dannelsebegrebet, der især er baseret på den voksnes evne til kontinuerligt at bevare et nysgerrigt og analytisk (indlevende og reflekterende, men også guidende) fokus på såvel egne og barnets tanker og følelser.

Tilknytningen til de primære voksne i Nova danner en fundamental fornemmelse for tryghed og karakteriseres ved, at samspillet mellem barn og den voksne er sammenhængende og konsistent, at barnet danner sig en indre arbejdsmodel for kontakt og tryghed. Er denne model relativ stabil, har vi dannet et fast grundlag for barnets videre læring og udvikling. Vores pædagogiske grundsyn på dannelse er baseret på fem elementer: åbenhed, balance, empati, nysgerrighed og tålmodighed.

Vi møder børnene med åbenhed, anerkendelse, respekt og omsorg. Dette indebærer, at vi sætter egne oplevelser, følelser, tanker og forforståelser i parentes med henblik på at skabe et relationsrum præget af

”ikke viden”. Denne indstilling skaber nysgerrighed for barnet, anerkender barnets oplevelse af situationen. Denne tilgang er gennemgående i vores pædagogik i hverdagen.

I køkkenet taler vi om maddannelse. Sammenligner Madblomsten fra Måltidspartnerskabet samt rammerne om det gode måltid.

I Nova har vi ud fra et børneperspektiv besluttet, at børnene skal spise i små grupper fordelt på alle stuer. Dette er ud fra et ønske om at skabe ro. Således kan der skabes gode rammer, som børnene har lyst til at spise i, hvor man kan tale om maden og hvad børnene måtte være optagede af. Det er et læringsrum, hvor børnene kan øve sig i at hælde op fra skåle, bede side kammeraten og at sende vandet videre til en navngivet barn osv. Der er pædagogisk personale ved bordet, som fungerer som værter og rollemodeller. Der spises et pædagogisk måltid, før de i Børnehaven tager deres madpakke frem. En af hensigterne med maden er at vække glæde, nysgerrighed og desuden forebygge kræsenhed. Der trænes i gode bordmaner, men i en anerkendende lystfyldt atmosfære. Børnene lærer at vente på tur, næring og velvære, spise sammen, hygiejne og omtanke.

Vi tilbereder mad, der er inspireret af retter fra andre kulturer, ligesom vi fejrer højtider.

I Børnehuset Nova er de voksne på gulvet, tæt på børnene. Vi forstår legen som noget grundlæggende, hvor vi tager udgangspunkt i et børneperspektiv. I legen kan de voksne understøtte børnenes relationer og skabe læring på forskellige måder.

Vi arbejder med at skabe små grupper dagen igennem. Dette gør vi fordi vi oplever det skaber et større nærvær og mulighed for at kunne fordybe og og tilgode se børnene der hvor de er og hvor deres nærmeste udviklingszone er. I løbet af dagen bliver børnene præsenteret for mange forskellige små og store fællesskaber. Vi understøtter aktivt børnenes deltagelse i disse fællesskaber på forskellige niveauer. Vi er meget bevidste omkring den voksnes rolle, som rollemodel og i forhold til at inkludere børnene ved at positionere dem i fællesskabet.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

I Nova tager vi udgangspunkt i det enkelte barn og arbejder ud fra det enkelte barns nærmeste udviklingszone. Børn er forskellige og de skal have lov til at udvikle sig i deres eget tempo. For at få skabt de bedst mulige rammer for udvikling, er vi meget nærværende og rolige i vores tilgang til børnene. Vi sidder på gulvet og taler med børnene i børnehøjde, i et behageligt toneleje. Vi skaber rammer, hvor børnene har bedst mulige betingelser for at udvikle sig socialt og sprogligt. Dette gøres ved at dele børnene op i mindre grupper, ved aktiviteterne og i de daglige rutiner. På den måde bliver det muligt for alle børn at blive set og hørt.

Vores læringsmiljøer er indrettet efter, hvad børnene er optaget af og hvad deres behov er. Vi har mange forskellige legeområder, hvor der plads til både stille og vilde lege.

Alle børnehavebørn og de ældste vuggestuebørn har mulighed for at bruge sine kræfter og energi i pude- rummet, man kan slappe af med en bog i læserummet, man kan klæde sig ud i det ene hjørne af en stue, der er mulighed for at bygge med både små og store legoklodser i et dertil indrette sted, lege med togbane, lege mor, far & børn med dukker og meget mere, Det er alt sammen afgrænset til læringsmiljøer på stuen eller i afdelingen. Dette for at skabe ro og fordybelse for børnene, når de leger. I vuggestuen er der forskellige legeområder på gangen og på stuerne og hele institution er "skofri" så børnene kan lege på gulvet i hele huset.

Faste planlagte aktiviteter, overgange og rutinerne i løbet af ugen er meget strukturerede. Dette har vi valgt at gøre for at skabe noget ro og kontinuitet i børnenes hverdag. På den måde kan børnene koncentrere sig om de pågældende aktiviteter og ikke bekymre sig om, hvad der skal ske senere. Vores hverdag er rutine- præget med mange gentagelser, som gør at dagen bliver overskuelig og genkendelig for børnene.

Når vi holder samling synges der de samme sange, i en længere periode og med sammenhæng til det/de tema/aktiviteter/fokusområde, som den enkelte stue er i gang med.

Når vi skal på legepladsen, så er der fokus på selvhjulpethed. De voksne guider børnene og bekræfter dem i det barnet kan. Vi opfordrer også børnene til at hjælpe hinanden og børnene gør det tit på eget initia- tiv, når de ser/hører at et andet barn har brug for hjælp.

Ved børnenes selvvalgte lege deltager vi på børnenes præmisser eller er med på sidelinjen og klar til at træde til, hvis der bliver brug for det, så vi kan guide børnene og hjælpe dem i de sociale relationer. Vi ar- bejder med begrebet legende voksne som kan gå bagved, ved siden af eller foran i en leg.

Samarbejde med forældre om børns læring

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Når barnet starter i vuggestuen er det vigtigt at vi ved så meget som muligt om barnets hverdag der hjemme, for at give børn og forældre en tryk start, i overgangen fra hjem til vuggestue.

I Nova er vi meget fokuseret på at have et tæt og godt samarbejde med forældrene. De skal føle sig trygge, set og hørt, når de kommer i Nova. Vi giver gerne forældrene en positiv beretning om deres barns dag. Hvis vi er bekymret for et barns trivsel og udvikling, indkalder vi forældrene til en samtale, for at tale om, hvad vi ser i institutionen, hvad forældre ser derhjemme samt hvordan vi i fællesskab, kan sørge for at barnet kommer ind i en positiv trivsel og udvikling.

Vores forældre bliver inddraget i børnenes hverdag igennem Aula, hvor personalet beskriver aktiviteter, lege, rutiner og de pædagogiske indsatsområder. Det bliver lagt billeder af forskellige læringsituationer og beskrivelser af, hvad børnene er i gang med at udvikle/lære og hvordan de voksne går ind og understøtter den læring. Hver stue skal ligge noget op omkring den forgangne uge, som beskriver aktiviteter og pædagogiske overvejelser bag. Vi prioriterer at være sammen med børnene så meget så muligt, derfor har vi besluttet at der som minimum kun skal ligges noget op på Aula en gang om ugen.

Hvert år bliver forældrene inviteret til en dialogsamtale ved brug af dialogredskabet. Forældrene bliver inddraget i en fælles refleksion omkring deres barns udvikling og til samtalen har vi en god dialog omkring de forskellige udviklingsområder og læringspotentialer hos barnet.

Mange af vores forældre får tilbud om løbende trivsel/udviklings- samtaler hvor vi følger barnets udvikling tættere på og lægger en fælles strategi i forhold til hvordan udviklingen skal understøttes.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Vi samarbejder med vores ressource pædagog, laver handleplaner, der følges op på vores stuemøder.

I Nova tager vi udgangspunkt i det enkelte barns udvikling og arbejder ud fra barnets nærmeste udviklingszone. På den måde får vi skabt de bedst mulige rammer for at det enkelte barn kan udvikle sig på sit niveau og i barnets eget tempo. Dette gøres via små grupper i hverdagen – både i planlagte aktiviteter og i leg – hvor den voksne er deltagende.

I hverdagen er vi opmærksomme på børn i udsatte positioner – det kan både være børn med sproglige udfordringer og børn som har svært ved at indgå i sociale relationer. Vi indgår derfor i legen med børnene og er med til at guide og vejlede dem, så alle børn får oplevelsen af at være en del af fællesskabet og lærer at indgå i sociale relationer og ligeledes lærer de sociale spilleregler. Nogle gange er de voksne med på side-linjen, i legen, og støtter op, når børnene har brug for det. De voksne sætter ord på børnene og deres initiativer, så de bliver opmærksomme på sig selv og hinanden. Dette gør vi igennem hele dagen, med særlig fokus på overgange. I praksis betyder det, at de voksne:

- styrker det pædagogiske arbejde ved at tilbyde børn mulighed for lege og aktiviteter med fælles opmærksomhed, hvor børn og voksne udfordrer hinanden på den gode måde

- aktivt skaber samspil, hvor den voksne bygger videre på barnets interesse og motivation for den givne leg/aktivitet/rutine
- vi er imødekommende og lydhøre overfor børnenes perspektiver
- vi hjælper alle børn med at blive involveret i leg
- vi hjælper børnene til at forstå og indgå i sociale samspil i stedet for at irettesætte
- i vores samspil med barnet er vi opmærksomme på barnets kropslige og sproglige kommunikation omkring dets intentioner, dets oplevelser og hvordan det har det
- sætter ord på for at understøtte barnets oplevelse og undersøge om vi har forstået barnet korrekt i overensstemmelse med barnets egen oplevelse
- styrker vores bevidsthed og fælles sprog omkring hvornår vi bruger forskellige former for deltagelse/positioner i børns leg
- træder ind og er med i legen
- træde ind og give barnet en ønskværdig rolle
- er rollemodeller for børnene og derfor være opmærksomme på at være kropssprog og mimik og bruge et roligt toneleje

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

De ældste børnehavebørn samles 2-3 gange om ugen hvor der arbejdes med et særligt fokus på aktiviteter/områder, som forbereder børnene til en skolestart. I hverdagen har vi meget fokus på samarbejdsøvelser, opmærksomhedsøvelser, vente på tur og social opmærksomhed. Pædagogikken er meget rutinepræget og fokusområder bliver øvet i mindre grupper igennem forskellige lege, rutiner og aktiviteter.

Børnene har en fast dag om ugen hvor de går til fodbold og en dag hvor de går til gymnastik.

Børnehuset Nova har en samarbejdsaftale med Hedegårdenes SFO/skole. Dette betyder at vi besøger sfoen de sidste måneder op til sfo start, hvor børnene møder deres nye voksne og børn som de skal være

sammen med. Dette er med til at børnene lærer SFO'ens pædagoger, SFO' en og dens lokaler m.m. Dette skaber tryghed for børnene og genkendelighed, så det ikke er helt fremmede omgivelser.

SFO pædagoger og Børnehavens pædagoger holder et evalueringsmøde og et planlægningsmøde hvor der planlægges de fælles aktiviteter.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi tager på biblioteket.

Vi tager i skoven.

Vi leger på legpladserne i området.

Vi besøger vores samarbejdsskole.

Vi går i multihallen.

Vi besøger og samarbejder med naturvejleder i Boserup skov

Vi besøger brandstationen.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Det er vigtigt at hvert enkelt barn føler sig mødt i sine følelser. Vi er lyttende og omsorgsfulde over for børnene og giver mange kram i løbet af dagen. Det er vigtigt for os at alle børn bliver set og føler sig tryk i Nova.

For at få skabt en positiv hverdag for det enkelte barn, sørger vi voksne for at få inddraget alle børn i sociale relationer via strukturerede og ustrukturerede lege. Vi taler meget om venskaber og følelser sammen med børnene og hjælper dem med at få sat ord, på deres følelser, både når noget er svært men og glædesfølelser. Dette hjælper børnene til at blive opmærksomme på dem selv og de andre børn. Vi arbejder med og bruger materialet fra "Mere Robust", til at understøtte arbejdet med følelser og nervesystemet.

I Nova har vi nogle store stuer, hvor der er god plads til at lave læringsmiljøer. Læringsmiljøerne er opdelt og fordelt på stuerne, så der er mulighed for ro og fordybelse. Læringsmiljøerne er tydelige for børnene og de ved hvor man f.eks. leger med dukker, biler, bygge hule m.m. Vores læringsmiljøer tager udgangspunkt i børnegrupperne – hvad er børnene optaget af. Vi er meget opmærksomme på at vores læringsmiljøer er tilgængelige og ser indbydende ud – at komme til en kasse fyldt med udklædningstøj er ikke inspirerende. Det er det derimod hvis det hænger pænt på en knage og er delt op efter temaer, som f.eks. læge og brandmand.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi arbejder med at lære børnene at indgå i sociale relationer, uanset køn og etnicitet. Dette gør vi ved at skabe lege og sætte aktiviteter i gang, hvor vi har fokus på at der bliver skabt relationer mellem børn, som normalt ikke ville søge hinanden. På den måde får de udvidet deres omgangskreds og får skabt nye erfaringer og sociale relationer.

Børnene får også et større kendskab til den voksne, når leg og aktivitet foregår i mindre grupper. Det er vigtigt at vi voksne, i samspillet med børnene, får sat ord på os selv og det vi gør, da børnene spejler sig i de voksne og lærer af os. Børnene spejler sig også i hinanden, så derfor er det også vigtigt at vi får gjort børnene opmærksomme på hinanden, ved at italesætte deres initiativer.

Vi bruger desuden:

- Piktogrammer som øger forståelsen for hverdagens rutiner
- Afgrænsede, tematiske og tydelige læringsmiljøer

Børnene får mulighed for at udforske sig selv og hinanden, i den måde vi tilrettelægger dagen på.

Vi ser det når børnene får mod til, at bevæge sig ud af stuen væk fra den trygge voksne.

Sammen med de trygge voksne, besøger vi hinandens stuer, her får børnene mulighed for at indgå i nye legerelationer. Vi bakker børnene op og guider dem, vi støtter og etablerer en god relation både til barn/barn og barn/voksen.

Vi tager hensyn til de utrygge børn der måtte have behov for en fast voksen fra stuen.

Vi er med på gulvet, i børnenes øjenhøjde, så de føler sig set og hørt, vi guider børnene til at vise empati ved at sætte ord på følelser, vi skaber gentagelser og genkendelighed igennem sprog, tegn, mimik og er empatiske rollemodeller. Der skabes passende udfordringer, ud fra barnets perspektiv.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi opdeler børnene i små grupper, for at skabe nærvær og fordybelse, og undgå forstyrrelser. Hvor vi øver længere fokuseret opmærksomhed.

Vi indretter læringsmiljøerne efter børnenes behov, de fysiske miljøer er fleksible og rummene funktionsindrettet. Det inviterer til at lege i fællesskaber.

Når vi fordeler os rundt i huset og på legepladsen, giver vi børnene forskellige legemuligheder. Vi er opmærksomme på vores rolle i legen og bruger legetilgangen.

Når vi planlægger ugens forløb, har vi mulighed for at danne nye legefællesskaber.

Vi har en fælles strategi i forhold til konfliktløsning og grænsesætning, hvor den centrale pointe er, at affektregulering, det vil sige den voksnes evne til at guide og regulere barnets følelser i samspillet mellem barn og den voksne, er en forudsætning for, at barnet senere udvikler evnen til at aflæse sindsstemninger og selv regulere sine følelser.

Vi arbejder med Mindfulness og massage hvor børnene ved berøring lærer hinanden grænser at kende

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi sætter ord på alt hvad vi gør i hverdagen, over for børnene. Vi undgår mest muligt at stille spørgsmål og når vi gør, skal vi være sikre på at barnet kan svare, på spørgsmålet. Vi undgår at sætte børnene i en udsat position, ved at tage udgangspunkt i hvor det enkelte barn er i sin sproglige udvikling.

Vi synger sange hver dag, siger rim og remser samt læser/fortæller historier. Dette sker i mindre grupper. Vi har puslespil med Hans & Grete, Rødhætte & Ulven, Guldlok & de tre bjørne samt De tre bukkebruse som bruges til historiefortælling, hvor børnene kan være med, på deres niveau, da det er muligt at have redmedier i hånden, f.eks. en ulv, et træ, en bjørn m.m.

Vi guider børnene og er selv en stor del af legen.

Vi bruger tegn til tale, og mange gentagelser.

Vi holder samling hvor børnene lærer at kommunikere, ved at vente og lytte til hinanden. Vi synger mange sange med fagter og tydelig mimik. Vi laver mange rim og remser.

Ved vores spisesituationer er der mulighed for at kommunikere med hinanden, da vi har faste pladser og en fast voksen, giver det mulighed for en tryk og genkendelig base.

Når vi øver os i at tage tøj af og på, sætter vi ord på det vi gør. Børnene kommunikerer og deltager aktivt i garderoben. Vi stiller krav til selvhjulpenhed ud fra barnets nærmeste udviklingszone.

Vi læser daglig mange pege- og børnebøger, dialogisk læsning.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi har i Nova et pudrum hvor børnene har mulighed for at tumle rundt, bygge med store puder og klatre. Uden for har vi en sansehave hvor børnene har mulighed for at ligge i hængekøje, lege i en pile-flet-tipi, gå på sansesti og lege i sandkasse. Der er også forskellige buske, blomster og krydderurter som børnene kan dufte til, røre ved og smage på. Vi har en legeplads hvor det er muligt at køre på løbetsykel og mooncars. Der er ligeledes et klatrestativ, med rutsjebane, en boldbane og en forhindringsbane. Der er mulighed for at børnene kan lege i små grupper rundt omkring på legepladsen.

Vi har mindfulness på stuerne – nogle har det inden frokost og andre har det om formiddagen. Men her er der mulighed for at børnene kan få ro i kroppen. Børnene giver hinanden massage. Tit laver vi også børneyoga.

Alle stuerne i børnehaven har en fast turdag. Her går vi ture i området eller tager bussen til f.eks. skoven eller biblioteket. Der er en masse legepladser i nærmiljøet, hvor der er udfordringer for alle børn.

I vuggestuen skal børnene selv kravle op og ned af puslebordet, de større børn sidder på taburetter, de små på trip trap, de selv kravler op på.

Vi øver os i selv at øse op og hælde af kander.

Vi har mulighed for at cykle og løbe både ude og inde, på legepladsen er der passende udfordringer, med forskelligt niveau, og underlag at gå på.

Vi leger gemmeleg og fangeleg. Vi leger faldskærmsleg og teltlege.

Vi har to hængekøjer, og en rede gynger.

Vi leger med vand og sand, og maler med vandfarver udendørs. Vi laver sæbeboblevand og puster sæbebobler

Vi går på tur, og øver os at gå og holde i hånd.

Om sommeren går vi på bare tæer på vores sansebane.

I sansehaven har vi plantet krydderurter, der dufter forskelligt, og andre buske der kan spises fra.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi går vi ud i al slags vejr, vi har fokus på vejret, hvad tøj vi skal have på i forhold til vejret. Vi har også temaer med henblik på årstiden. Det kan både være temaer omkring vejret, dyr, frugter m.m. Vi har lige ledes legetøjsdyr på stuerne, som kan være med til at understøtte et dyre-tema.

På legepladsen bliver der leget med vandbane, vandpytter og mudder – her bliver der brugt en masse sander. Der bliver både rørt med mudderet, smagt på vandet og lyttet til at vandet drypper ned i spanden. Børnene undersøger også hvilke ting der kan sejle på vandet og hvad der synker.

På ture ud af huset bliver der bl.a. plukket og smagt på æbler, i nærområdet. Vi plukker blade og mærker græsset under fødderne.

Vi tager på tur til vores skov og undersøger jorden, løfter træstubbe, fjerner bark, finder bænkebidere, vi har en undersøgende tilgang evt. ved brug af ipad. Fordyber os i emnet, er nysgerrige sammen med børnene, følger børnenes spor.

I Nova har vi stort fokus på udelivet. Vi har ansat vores egen naturvejleder og har etableret et tæt samarbejde med naturvejlederen fra Boserup skov. Vi kommer tit ud i naturen, bruger flittigt vores zoo kort, udvikler læringsmiljøer på legepladsen og har et udeværksted hvor de naturfaglige og kreative aktiviteter foregår.

Udegruppen har en struktureret hverdag med faste ture/skov dage, kreative dage og bådage. De er ude på legepladsen / i værkstedshytten eller på tur hver formiddag. Om eftermiddagen er værkstedshytten åben for alle børnehavebørn og der er aktiviteter både inde og ude.

Den nyeste forskning viser, at børn der leger udenfor oplever færre forstyrrelser, simpelt nok, fordi støjni-veauet er lavere i naturen end det er på stuen i institutionen. Færre forstyrrelser i børnegruppen betyder at børnene sjældnere bliver afbrudt, og børnene kan dermed træne sig i at fastholde koncentrationen i de lege og aktiviteter de indgår i, i længere tid.

Vi plukker hyldeblomster og bringer dem hjem, og i samarbejde med køkkenpersonalet, bliver der lavet saft, som vi smager.

Æble tema, høster æbler i nærområdet, laver æblemos o.a. af de æbler vi har fulgt fra blomst til æble.

Når vi ser en laks blive fileteret, og børnene får lov til at mærke, lugte og trykke på fisken, og bagefter spise den til frokost.

Læringsmiljøerne er indrettet efter hvad børnene er optaget af, dyr, dinosaure, farver og former, naturmaterialer.

Lysbord med forskelligt materiale, der kan noget forskelligt.

Matematisk opmærksomhed i hverdagens rutiner, vi tæller børnene og når vi synger tæller vi til 4 før vi synger, når vi tager mad tæller vi f.eks 3 kartofler.

Når vi skærer frugt ud bliver æblet delt i 2halve og 4 kvarte.

Vi har puslespil med tal og bogstaver.

Vi har magneter og klodser i forskellige former. Firkanter, rektangel, cirkel, oval.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi,

kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Nova holder vi fast i traditionerne – vi fejrer Jul, Fastelavn og Påske. I forbindelse med højtiderne kører vi temaer der relaterer til den gældende højtid. Der bliver bl.a. malet, klippet og klistret. Vi går også på biblioteket og låner bøger, som relaterer til højtiden. Vi fejrer også børnenes og Novas fødselsdag. Til børnenes fødselsdage synger vi fødselsdagssang og børnene får en gave – enten tegninger tegnet af de andre børn eller en dækserviet med billeder af barnet og dets kammerater.

Vi bruger ipads til dokumentation og til at høre musik på. Børnene tager nogle gange selv billeder med ipad'en. Så får de en medbestemmelse til, hvad der skal dokumenteres.

Vi har et lysrum i Nova, hvor vi går ned med en lille gruppe børn og leger. Her bliver der lavet forskellige former i forskellige farver og børnene kan se lyset igennem klodserne.

Vi maler, klipper og klistrer, vi har mange kreative materialer til rådighed.

Vi har mange tilbagevendende traditioner:

Fødselsdag bliver fejret med flag og stjernekastere (i børnehaven), vi synger fødselsdagssang som barnet vælger, køkkenet har bagt boller med flag i, børnene har frugt med hjemme fra, som bliver delt ud til de andre, vi råber højt hurra for hvert år barnet er.

Fastelavn med udklædning, slår katten af posen, synger fastelavnssange, spiser fastelavnsboller.

Påske, vi klipper påskepynt, maler æg, vi sår karse, sætter grene til at spire, synger sange om forår og påske.

Jul, vi synger julesange, laver julesamling, har julekalender, hvor vi hos de store børn samarbejder med forældrene, de medbringer noget til stuens juletræ, så får vi besøg af en nisse. Vi holder julefest for forældre og børn i hele huset.

Bedsteforældredag hvor alle bedsteforældre medbringer planter til vores legeplads, og i fællesskab med børnene planter dem ud.

Vi besøger biblioteket og børnenes hus, vi har madpakker med som vi spiser enten ude eller inde.

Evalueringsskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringsskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

Der bliver filmet og reflekteret over det pædagogiske læringsmiljø på stuemøderne (hver 14 dag). Refleksionen tager udgangspunkt i følgende refleksionsguide:

Fortæl kort om situationen, der blev filmet (hvilken situation, hvilke børn og hvilke voksne er med).
Hvad ønsker du sparring på?

Se filmen og reflekter over:

- Hvad får I øje på i filmen? Hvilke initiativer tager barnet / børnene (*handleinitiativer, sproglige initiativer, opmærksomhedsfokus, følelsesmæssige initiativer*)?
- Hvilke relationer får barnet/børnene mulighed for at indgå i?
- Hvordan reagerer den voksne på børnenes initiativer? Bliver de set, bekræftet, fuldt, italesat?
- Hvordan kan I se det?
- Hvilken rolle har den voksne i samspillet med børnene og i legen (guidende, understøttende, observerende)? Hvilken betydning har det for legen?
- Hvordan er stemningen i situationen? Hvad skaber stemningen?
- Hvad lærer børnene i samspillet (ud fra læreplanstemaer)? Hvordan får I øje på det?
- Hvordan er læringsmiljøet organiseret?
- Hvad er mon børnenes perspektiv på situationen?
- Er der noget I tænker som skal afprøves til næste gang?

Næste step:

- Hvad konkret afprøves inden næste sparring og med hvilket formål?
- Hvordan skal det dokumenteres og hvornår evaluerer vi på det?

ELEMENTERNE I EVALUERING:

1. Gør jeres formål med evaluering klar og tydelig
2. Dokumenter med fokus på det pædagogiske læringsmiljø og sammenhængen til børns trivsel, læring, udvikling og dannelse
3. Analyser jeres dokumentation, reflekter og sæt evt. en ny retning for jeres fremtidige praksis

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Vi har gjort brug af "Redskab til selvevaluering" på vores stuemøder hver 14.dag.

Vi ser på vores praksis og vurderer hvor vi skal sætte ind i forhold til børn i udsatte positioner.

Hvis vi ser at børn ikke trives, eller udvikler sig, ser vi på hvad vi kan gøre anderledes, og så igangsætte konkrete tiltag. Og beslutte næste skridt.

Det giver god mening at arbejde mere med inddragelse af børn i køkkenet. Vi skal benytte os af at børn er nysgerrige og meget gerne vil deltage i de aktiviteter, som vi skaber rammerne for. F.eks. Slangeprojektet,

hvor vi fik besøg af slangefolk, lavede en slange af WC ruller og fik slangefars fra køkkenet. Fremadrettet når vi laver projekter, kan børnene deltage mere aktiv i at ordne løg til farsen, veje ingredienser af og se farsen blive rørt. Igennem pædagogiske aktiviteter skabes der rammer, så børnene kan få indsigt i, hvor de forskellige madvarer kommer fra, få ejerskab og være trygge ved nye retter.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud